

Faculty of Social Sciences
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Kommunalpolitikeres relationer til foreningslivet

Projektbeskrivelse og teknisk afrapportering af spørgeskemaundersøgelse oktober
2009

*Af Malene Thøgersen
ph.d.-studerende
Institut for Statskundskab
Syddansk Universitet*

Kommunalpolitiske Studier nr. 26/2009

Indhold

Forord	3
Projektbeskrivelse.....	4
Rapportering.....	5
Data og metode.....	6
Anonymitet og datasikkerhed.....	8
Oversigt over spørgsmål i spørgeskemaet	9
Resultater.....	12
English project description.....	21
Referencer.....	23

Forord

I efteråret 2009 blev der gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets kommunalpolitikere. Formålet var at undersøge politikernes relationer til de frivillige foreninger samt deres vurdering af kommunalreformens betydning for relationen mellem kommunen og foreningslivet. Spørgeskemaundersøgelsen indgår som en del af forskningsprojektet ”Institutionelle reformer og social kapital”, der gennemføres ved Institut for Statskundskab og Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet i perioden 2007-2011. Det overordnede formål med forskningsprojektet er at afdække forskellige aspekter af kommunalreformens betydning for det frivillige foreningsliv. Spørgeskemaundersøgelsen indgår mere specifikt som en del af et ph.d.-projekt, der belyser reformens betydning for samspillet mellem kommuner og frivillige foreninger. Ud over nærværende spørgeskemaundersøgelse gennemføres også casestudier i to udvalgte kommuner på Fyn. Endvidere indgår der ligeledes spørgsmål vedrørende kommunens relationer til foreningslivet i et spørgeskema, der udsendes til et større udvalg af frivillige foreninger i efteråret 2009. Forskningsprojektet er finansieret af Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd, og yderligere information kan findes på forskningsprojektets hjemmeside [http://www.sdu.dk/Om SDU/Institutter centre/Institutionelle reformer og social kapital.aspx](http://www.sdu.dk/Om_SDU/Institutter_centre/Institutionelle_reformer_og_social_kapital.aspx)

I forbindelse med forberedelsen og gennemførelsen af undersøgelsen har jeg løbende fået gode råd og hjælp fra en række kolleger. En særlig tak til Klaus Levinsen og Bjarne Ibsen, som er mine kolleger på forskningsprojektet, og som både har bidraget i forhold til udarbejdelsen af spørgsmål samt udarbejdelsen af denne rapport. Sidst med ikke mindst skal der lyde en stor tak til alle de kommunalpolitikere, der midt i en travl periode alligevel har taget sig tid til at medvirke i undersøgelsen.

Projektbeskrivelse

Frivillige foreninger spiller en stor rolle i de fleste menneskers liv. På landsplan skønnes der at eksistere over 65.000 lokale og regionale frivillige foreninger, hvilket svarer til en foreningstæthed på 82 indbyggere pr. forening.¹ Ser man på medlemskab af foreninger, var danskerne i 2000 gennemsnitligt medlem af 3,5 foreninger (Torpe 2000: 104), og deltagelsen i foreningslivet anses for at have mange positive konsekvenser for samfundet, da det både kan bidrage til det lokale demokrati samt til skabelsen af sociale netværk. De frivillige foreninger ses desuden som et vigtigt politisk og kulturelt forbindelsesled mellem borgerne og de lokale myndigheder, og de udfører en lang række samfundsmæssige opgaver. Samlet har de frivillige foreninger på mange måder en central rolle i lokalsamfundet.

Meget af forskningen på området tager udgangspunkt i antagelsen om foreningslivets store potentiale med hensyn til udviklingen af social kapital (Putnam 1993, 2000; Wollebæk & Selle 2002; Torpe & Kjeldgaard 2003). De fleste studier af social kapital anlægger et bottom-up-perspektiv, hvor et blomstrende foreningsliv antages at fremme skabelsen af velfungerende politiske institutioner. I de senere år er der imidlertid kommet større fokus på de politiske institutioners betydning for foreningslivet og dermed for den sociale kapital, og det er også dette perspektiv, der vil blive anlagt her. Formålet med dette studie er således at se nærmere på de kommunale institutioners betydning for foreningslivet samt på konsekvenserne af forandringer i de institutionelle strukturer.

Alle danske kommuner samarbejder i dag i større eller mindre grad med de frivillige foreninger. En række lovmæssige foranstaltninger anbefaler eller dikterer et samarbejde mellem de to parter, og kommunerne er også forpligtet til at yde økonomisk støtte til visse typer af foreninger. Mange frivillige foreninger er således afhængige af offentlig støtte. Derudover inddrages foreninger i stigende grad i løsningen af velfærdsopgaver, og der er en stigende gensidig afhængighed mellem de to sektorer (Anheier 2005: 130; Ibsen 2008: 127). Derfor er det sandsynligt, at institutionelle reformer i velfærdssamfundet også vil påvirke relationerne mellem kommunerne og de frivillige foreninger.

Strukturreformen, som blev gennemført den 1. januar 2007, er en omfattende institutionel forandring, som også kan forventes at have betydning for samspillet mellem kommuner og foreningslivet. Antallet af kommuner blev reduceret fra 271 til 98, og kommunerne fik tildelt en række nye opgaver – blandt andet i forhold til den forebyggende sundhedsindsats, natur, miljø og planlægning samt på det sociale område. Samlet set har reformen medført omfattende ændringer i det politiske og administrative system, hvilket giver en unik mulighed for at undersøge, hvordan institutionelle forandringer påvirker relationen mellem den offentlige og den frivillige sektor på lokalt plan. Da den tidligere kommunalreform blev gennemført, blev der ikke foretaget lignende undersøgelser, og derfor er der kun meget begrænset viden om, hvordan kommunalreformen kunne tænkes at påvirke samspillet mellem foreningerne og kommunen. På grund af foreningslivets centrale rolle for samfundet som helhed er det imidlertid interessant at vide, hvilken betydning ændringer i samspillet kan få for foreningslivet på længere sigt. Ud over viden om betydningen af institutionelle reformer kan en undersøgelse af kommunalreformens konsekvenser for samspillet også tilvejebringe mere generel viden om offentlige institutioners betydning for de frivillige foreninger.

Opsummerende er formålet med denne del af forskningsprojektet at belyse den følgende problemstilling:

---

¹ Tallene stammer fra Frivillighedsundersøgelsen i 2004, hvor der blev registreret 5764 lokale og regionale foreninger på Fyn, hvilket svarer til 65.500 på landsplan (Boje, Fridberg & Ibsen 2006: 74).

Hvilken betydning har kommunalreformen for samspillet mellem kommuner og frivillige lokale organisationer?

Spørgeskemaundersøgelsen, som afrapporteres her, behandler mere specifikt relationen mellem det kommunale system og de frivillige foreninger, sådan som den opleves og vurderes af kommunalpolitikere. Kommunalpolitikere spiller en væsentlig rolle i forhold til samspillet mellem de frivillige foreninger og kommunen. Selvom der er nogle generelle lovkrav vedrørende kommunens relationer til foreningslivet og den økonomiske støtte, er der meget brede rammer for dette. Politikerne kan således med deres politiske mandat træffe beslutninger, som har stor betydning for de frivillige foreningers vilkår, og derfor er der også store forskelle på, hvordan samspillet er organiseret i de respektive kommuner. Teoretisk hentes der inspiration i nyinstitutionel teori og teorier om organisationers tilpasning til ændringer i omgivelserne (se fx DiMaggio & Powell 1983; Scott 2001; Deephouse & Suchman 2008). Antagelsen er blandt andet, at reformen vil medføre ændringer i de legitimitetskrav, der knytter sig til relationen mellem kommuner og frivillige foreninger. Denne forventning skyldes dels, at de nye kommuner i kraft af deres administrative kapacitet skaber en større grad af formalisering i kommunens relationer til foreningerne. Derudover kan de nye opgaver gøre det mere legitimt at inddrage foreningerne yderligere i løsningen af velfærdsopgaver. Spørgeskemaundersøgelsen kan bidrage til at besvare følgende spørgsmål:

- Hvilken tilknytning har kommunalpolitikere til det frivillige foreningsliv?
- Hvor udbredte er personlige netværk mellem lokalpolitikere og frivillige foreninger?
- Hvordan ser kommunalpolitikere på de frivillige foreningers rolle i samfundet?
- Hvordan vurderer kommunalpolitikere kommunalreformens betydning for samspillet mellem kommunen og de frivillige foreninger?
- Hvilken betydning har kommunestørrelse for de ovenstående faktorer?
- Er der en sammenhæng mellem politikernes tilknytning til foreningslivet og deres holdninger til foreningslivets rolle i samfundet?

Rapportering

Denne rapport er den første og også den mest generelle afrapportering af undersøgelsens resultater. Herudover forventes undersøgelsens resultater at indgå i en tidsskriftsartikel, som produceres i løbet af 2010. Endelig vil resultaterne indgå i den samlede ph.d.-afhandling, som afsluttes i sommeren 2011. Der vil løbende blive orienteret om publikationer på hjemmesiden for forskningsprojektet ”Institutionelle reformer og social kapital”

http://www.sdu.dk/Om_SDU/Institutter_centre/Institutionelle_reformer_og_social_kapital.aspx

Data og metode

Det empiriske grundlag for denne rapport er en e-survey blandt alle landets kommunalpolitikere, som blev foretaget i efteråret 2009. Kontaktadresser for undersøgelsens respondenter er indhentet gennem en database fra den Kommunale Årbog, hvor der er registreret 2523 kommunalpolitikere. På grund af en række forkerte mailadresser samt det faktum, at nogle af de politikere, der er registreret i Årbogen, i mellemtiden er udtrådt af byrådet, var der i alt 20 politikere, som spørgeskemaet ikke kunne distribueres til.² Dette resulterer samlet i et datagrundlag på 2503 kommunalpolitikere, og det vil sige, at stort set hele populationen indgår i undersøgelsen. Fremgangsmåden ved gennemførelsen af spørgeskemaundersøgelsen var den følgende: Der blev udsendt webbaseret spørgeskema pr. e-mail den 28. august. Efter to rykkerprocedurer, henholdsvis den 3. og 10. september, blev den endelige svarfrist 18. september.³ Ved undersøgelsens afslutning var der indkommet 1134 besvarelser, hvilket svarer til en svarprocent på 45,3 %⁴, hvilket må anses for tilfredsstillende for en spørgeskemaundersøgelse af denne type. Dette gælder ikke mindst i lyset af, at tidspunktet for undersøgelsens gennemførelse ligger relativt tæt på et forestående kommunalvalg, og at det samtidig var en periode, hvor der i mange kommuner var travlhed på grund af budgetforhandlinger. Når svarprocenten har en størrelse som denne, er det dog vigtigt at se på, hvorvidt der er tale om et systematisk frafald for udvalgte grupper af kommunalpolitikere, og om der således er skævhed i data i forhold til de indkomne besvarelser. I frafaldsanalysen har vi valgt at undersøge, om der er skævheder med hensyn til køn, alder, geografi, partitilhørsforhold og politiske områder.

Køn:

	Survey	Population (valg 2005)
Mænd	71,2 % (772)	73 % (1833)
Kvinder	28,8 % (312)	27 % (689)
I alt	100 % (1084)	100 % (2522)

(Kilde: Statistisk Årbog 2009: 66)

Alder

Alder	Survey	Population (valg 2005)
18-39 år	8,2 % (88)	14 % (353)
40-66 år	82,4 % (883)	83 % (2093)
67 +	9,3 % (100)	3 % (76)
I alt	100 % (1071)	100 % (2522)

(Kilde: Indenrigs- og Socialministeriet 2009: 19)

² I nogle få kommuner var det ikke muligt at få adgang til alle politikeres mailadresser. I disse tilfælde blev der i stedet udsendt spørgeskemaer pr. post. I alt blev 16 spørgeskemaer distribueret pr. post. 2 af disse spørgeskemaer blev returneret på grund af forkert postadresse. På samme måde viste der sig at være fejl i en del af de anvendte mailadresser, som blev afvist ved første udsendelse. I alt kom 83 mails retur. Af disse viste det sig, at 9 politikere var udtrådt af byrådet. I 64 tilfælde kunne fejlen i mailadressen identificeres og rettes. I 10 tilfælde kunne der ikke findes en alternativ mailadresse. Endelig har en enkelt politiker orlov frem til december, og vedkommende indgår derfor heller ikke i undersøgelsen. Samlet kunne spørgeskemaet ikke distribueres til 20 ud af de 2523 politikere i databasen.

³ I de tilfælde hvor mailen ikke kunne leveres i første omgang, er der dog kun udsendt en enkelt rykker efter udsendelsen til den korrekte mailadresse. Udsendelsen pr. brev blev foretaget den 31. august. Også her blev der kun udsendt en enkelt rykker med et nyt spørgeskema, da den første rykker havde meget begrænset effekt.

⁴ Ud af disse har 44 personer ikke afsluttet spørgeskemaet – dette svarer til 1,8 %, men da de fleste af disse har svaret på en række af spørgsmålene, er det valgt at tælle disse med i den samlede svarprocent.

Regional fordeling

Region	Survey	Population (Valg 2005)
Region Hovedstaden	24,3 % (263)	26,7 % (673)
Region Sjælland	17,8 % (202)	18,1 % (457)
Region Syddanmark	26,1 % (283)	23,3 % (588)
Region Midtjylland	19,7 % (213)	20,5 % (517)
Region Nordjylland	11,3 % (122)	11,4 % (287)
Total	100 % (1083)	100 % (2522)

(Kilde: Statistisk Årbog 2009: 66)

Partitilhørsforhold:

Parti	Survey	Population (Valg 2005)
Venstre	31,5 % (342)	27,5 % (804)
Socialdemokratiet	35,8 % (388)	34,3 % (900)
Dansk Folkeparti	3,1 % (34)	5,9 % (125)
Det Konservative Folkeparti	9 % (98)	10,3 % (257)
Det Radikale Venstre	3,4 % (37)	5,2 % (86)
SF – Socialistisk Folkeparti	8,3 % (90)	7,4 % (162)
Enhedslisten	1 % (11)	2,7 % (24)
Andet parti	7,9 % (85)	6,9 % (164)
Total	100 % (1085)	100 % (2522)

(Kilde: Statistisk Årbog 2009: 66)

Politiske områder

Område	Survey	Population (valg 2005)
Kultur	32,8 % (357)	23,3 % (588)
Fritid	36,6 (398)	14,2 % (359)
Det sociale område	32 % (348)	20,1 % (507)
Sundhed	30 % (326)	21,3 % (537)

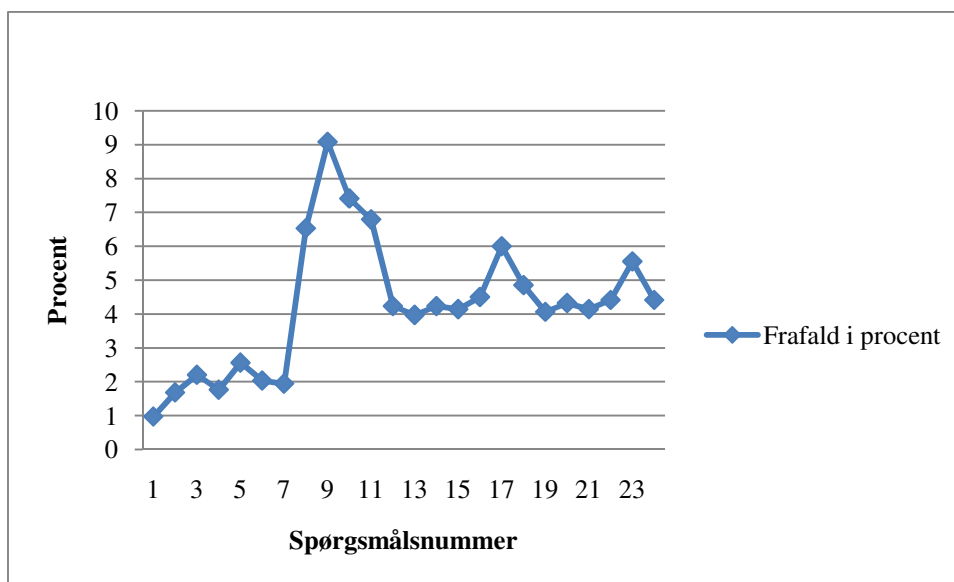
Den Kommunale Årbog <http://www.kombog.dk/>

Samlet set er der rimelig god overensstemmelse mellem respondenterne i undersøgelsen og populationen med hensyn til køn, alder, geografi og politisk parti. I forhold til alder er der en lille skævhed, da der er en overrepræsentation af ældre og en underrepræsentation af unge. Dog er skævhederne ikke så store, at det vurderes at være problematisk. Der, hvor vi finder den største skævhed, er imidlertid i forhold til de områder, politikerne beskæftiger sig med. Her er der en klar tendens til, at der er flere respondenter, der beskæftiger sig med særligt foreningsrelevante områder som kultur, fritid, sundhed og det sociale område, end der er i populationen. Denne skævhed skyldes givetvis, at disse politikere finder emnet mere interessant end politikere, der ikke beskæftiger sig med disse områder, og derfor i højere grad har besvaret spørgeskemaet. Tallene fra surveyen og for populationen er dog ikke fuldt ud sammenlignelige i dette tilfælde, da der kan være forskel på opgørelsen i Den Kommunale Årbog og politikernes selvrapportering i spørgeskemaet. I spørgeskemaet har politikerne svaret på spørgsmålet om, hvilke områder de beskæftiger sig med i den eller

de politiske udvalg i kommunen, som de sidder i. Der er således ikke spurgt ind til, hvilke udvalg de sidder i, og derfor kan der være forskel på, hvor bredt de enkelte politikere definerer deres arbejdsområder. Omvendt er opgørelsen i Den Kommunale Årbog baseret på objektive opgørelser over udvalgsmedlemmer. Denne forskel kan potentielt forklare en del af den skævhed, der er mellem populationen og surveyen. Formodningen om, at en stor del af årsagen til skævheden formentlig skal findes i den manglende sammenlignelighed, forstærkes af, at der også på mindre foreningsrelevante områder er en stærk tendens til overrapportering. Således er der ifølge Den Kommunale Årbog 11 % af politikerne, der sidder i udvalg, der beskæftiger sig med arbejdsmarked. Til sammenligning er der over 25 % af politikerne i surveyen, der har angivet, at arbejdsmarkedet er et af de områder, de beskæftiger sig med i deres udvalgsarbejde. Derfor er de ovenstående forskelle formentlig ikke så store, som de ser ud til ved første øjekast. Alligevel er det væsentligt at være opmærksom på den potentielle skævhed i tolkningen af undersøgelsens resultater.

Det er ligeledes interessant at se på, hvordan frafaldet blandt respondenterne fordeler sig i løbet af spørgeskemaet. Er der med andre ord noget spørgsmål, som respondenterne enten ikke har ønsket at besvare eller har fundet vanskelige at besvare? I den nedenstående figur ses en oversigt over andelen af respondenter, som ikke har besvaret de enkelte spørgsmål. Som det ses, er der en væsentlig stigning i andelen, der ikke besvarer spørgsmål 9-12, hvorefter der igen er et fald. Spørgsmål 9-12 omhandler politikernes vurdering af kommunalreformens betydning for en række områder, og det er muligt, at dette spørgsmål kan være vanskeligt at svare på. Dette kan i særlig grad gøre sig gældende for de politikere, som ikke har tæt kontakt med foreningslivet. Hvis spørgeskemaet skulle gentages, kunne det derfor overvejes at omformulere de pågældende spørgsmål. Det er dog væsentligt at bemærke, at de fleste af de frafaldne respondenter vælger at besvare de efterfølgende spørgsmål. Samlet vurderes mønstret i frafaldet undervejs i spørgeskemaet dog ikke at medføre de store problemer for undersøgelsen.

Figur 1: Frafall af respondenter igennem spørgeskemaet (procent)

Anonymitet og datasikkerhed

Behandlingen af personoplysninger sker i overensstemmelse med god databehandlingskik. Dette betyder bl.a., at personlige data, som f.eks. navne, ikke vil kunne identificeres i de datafiler, som anvendes i analyserne, eller i de analyser og materialer, som udgår fra projektet.

Oversigt over spørgsmål i spørgeskemaet

I det følgende ses en oversigt over de spørgsmål, der er stillet i spørgeskemaet:

Tabel 1: Spørgsmål i spørgeskemaet

Spørgsmål	Svarmuligheder
Hvilke typer af foreninger er du medlem af?	Liste over foreningstyper
Sidder du i bestyrelsen for en frivillig forening?	1: Ja, jeg sidder i bestyrelsen for en frivillig forening 2: Nej, men jeg har tidligere siddet i bestyrelsen for en frivillig forening 3: Nej, jeg har aldrig siddet i bestyrelsen for en frivillig forening
Hvilke typer af foreninger sidder du, eller har du siddet i bestyrelsen for?	Liste over foreningstyper med følgende muligheder for hver: 1: Sidder i bestyrelsen 2: Har siddet i bestyrelsen
Udfører du andre former for frivilligt arbejde i en forening, som ikke er bestyrelsesarbejde?	1: Ja, jeg udfører frivilligt arbejde 2: Nej, men jeg har tidligere udført frivilligt arbejde 3: Nej, jeg har aldrig udført frivilligt arbejde
Hvor ofte modtager du som politiker direkte henvendelser fra kommunens foreninger?	1: Mindst en gang om ugen 2: Mindst en gang om måneden 3: Mindst en gang hvert halve år 4: Mindre end hvert halve år 5: Aldrig 6: Ved ikke 7: Ikke relevant
Har antallet af henvendelser fra kommunens foreninger ændret sig efter kommunalreformen?	1: Ja, jeg får flere henvendelser 2: Ja, jeg får færre henvendelser 3: Nej, der er ikke nogen ændring i antallet 4: Ved ikke 5: Ikke relevant
Har du personlige kontakter til repræsentanter fra foreningslivet i kommunen?	1: Ja, flere 2: Ja, enkelte 3: Nej, ingen 4: Ved ikke 5: Ikke relevant
Er foreningslivet relevant for nogle af de områder, du arbejder med som politiker?	1: I meget høj grad 2: I høj grad 3: I nogen grad 4: I mindre grad 5: Ikke relevant
Hvilken betydning har kommunalreformen haft for samspillet mellem kommunen og de frivillige foreninger? <ul style="list-style-type: none"> • Samarbejdet med foreningerne er blevet mere formaliseret • Det er blevet lettere at tage hensyn til 	1: Helt enig 2: Enig 3: Hverken enig eller uenig 4: Uenig 5: Helt uenig 6: Ved ikke

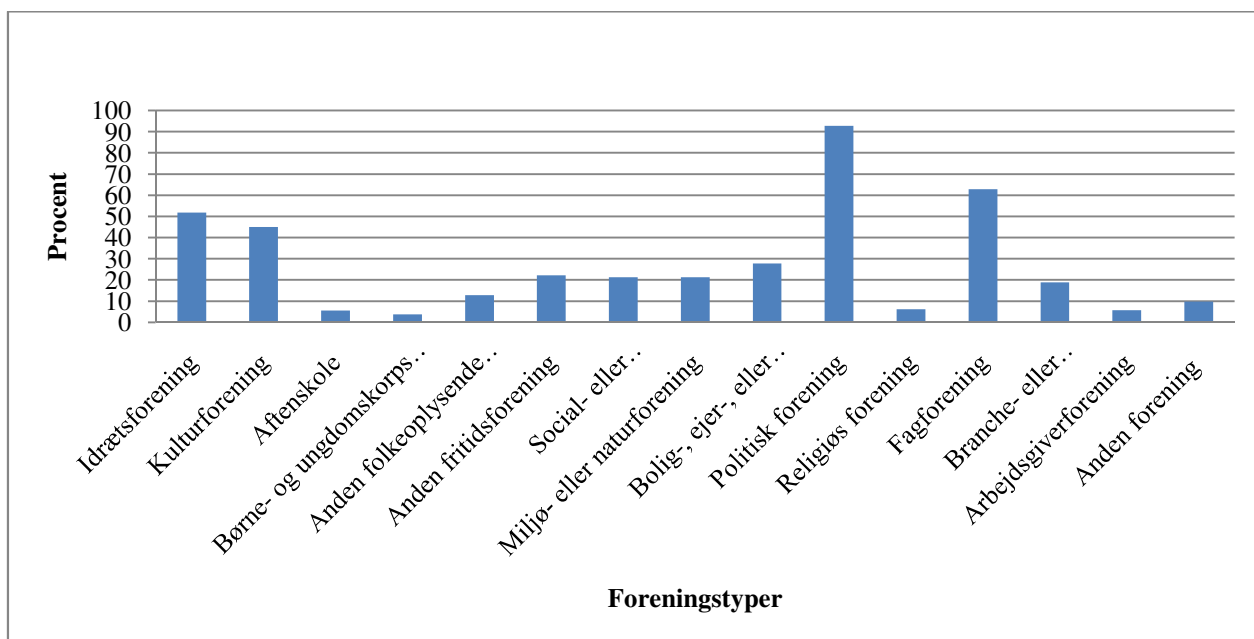
<p>foreningernes forskellighed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der er mindre personlig kontakt mellem politikerne og de enkelte foreninger • Foreningslivet inddrages i højere grad i løsningen af kommunale opgaver 	7: Ikke relevant
<p>Nedenfor er der en række modstridende udsagn om relationen mellem kommunen og de frivillige foreninger:</p> <p>Det er naturligt, at foreningerne deltager aktivt i løsningen af kommunale opgaver ← → Det er ikke foreningernes opgave at bidrage til løsningen af kommunale opgaver</p> <p>Det er vigtigt, at kommunen kan kontrollere, hvordan foreningerne forvalter den offentlige støtte ← → Når foreningerne har modtaget offentlig støtte, bør de kunne forvalte pengene, som de vil, uden kommunal kontrol</p> <p>Kommunen bør have indflydelse på de aktiviteter, der foregår i foreningerne ← → Det er vigtigt, at foreningerne har så høj grad af selvbestemmelse som muligt i forhold til deres aktiviteter</p> <p>Foreningerne bør tilpasse sine aktiviteter efter kommunens ønsker og behov for at få kommunale tilskud ← → Foreningerne bør ikke indrette sine aktiviteter efter, hvad kommunen vil støtte økonomisk</p>	<p>Sæt kryds ved 1, hvis du er helt enig i udsagnet til venstre, sæt kryds ved 5, hvis du er helt enig i udsagnet til højre. Du kan også vælge et tal mellem disse to yderpunkter.</p>
Hvilken kommune er du politiker i?	Liste med alle nuværende kommuner
Hvilken af de tidligere kommuner tilhørte du før kommunalreformen?	Liste med alle tidligere kommuner
Var du medlem af kommunalbestyrelsen/byrådet i denne kommune?	1: Ja 2: Nej
Hvilke områder beskæftiger du dig med i den eller de politiske udvalg i kommunen, som du sidder i?	Liste med samfundsområder – sæt gerne flere kryds
Hvilket parti repræsenterer du?	1: Venstre 2: Socialdemokratiet 3: Dansk Folkeparti 4: Det Konservative Folkeparti 5: Det Radikale Venstre 6: SF - Socialistisk Folkeparti 7: Liberal Alliance 8: Enhedslisten 9: Kristendemokraterne 10: Fremskridtspartiet 11: Andet parti

Hvor mange år har du sammenlagt været medlem af kommunalbestyrelsen/byrådet?	Antal år, kontinuert variabel
Hvad er dit køn?	1: Mand 2: Kvinde
Hvad er din alder?	Antal år, kontinuert variabel
Hvad er den højeste uddannelse, du har gennemført?	1: Folkeskole, mellemskole, realeksamen 2: EFG, HG, Teknisk Skole 3: HH/Studentereksamen/HF 4: Erhvervsuddannelse (faglært, håndværker m.m.) 5: Kort videregående uddannelse (1-2 år) 6: Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år) 7: Lang videregående uddannelse (5 år eller mere) 8: Ønsker ikke at oplyse

Resultater

I det følgende præsenteres svarfordelinger for alle spørgsmål i spørgeskemaet. De svarfordelinger, der er afrapporteret i afsnittet om data og metode, er dog ikke medtaget igen. I de tilfælde hvor det kun giver lille mening at præsentere de rå marginalfordelinger (fx i forhold til antal år i kommunalpolitik), er der i stedet foretaget relevante rekodninger, som gør præsentationen af resultaterne mere læsevenlig. Af samme årsag varierer det, hvorvidt data præsenteres som frekvenstabeller eller som søjlediagrammer.

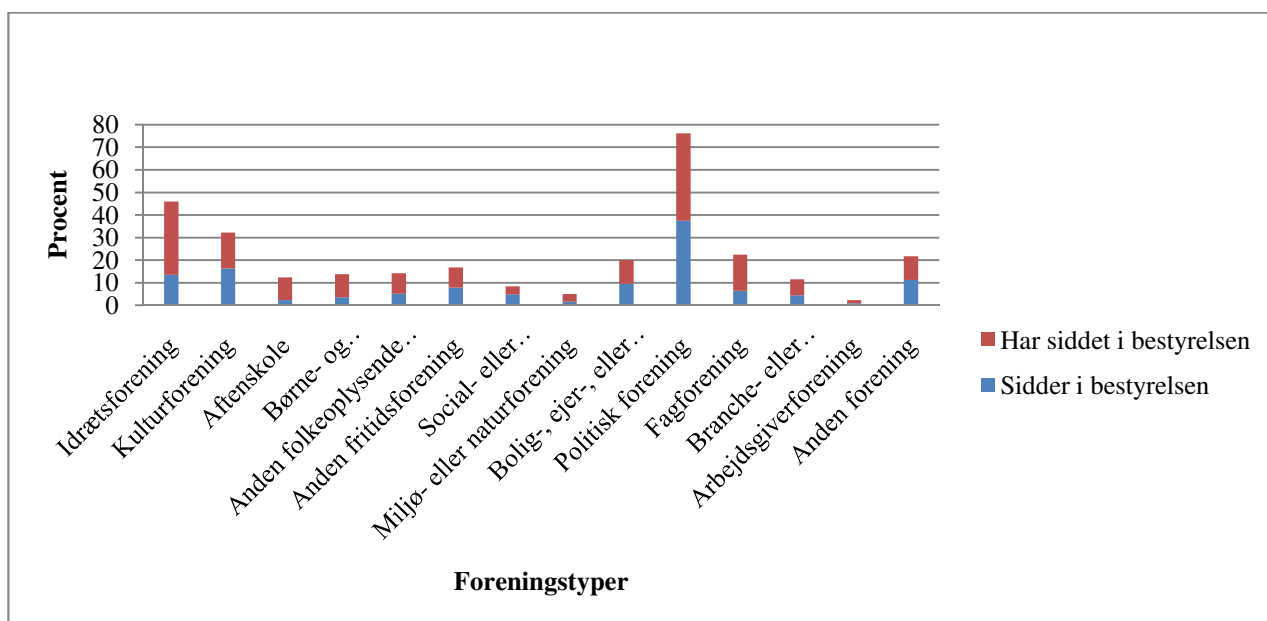
Figur 2: Hvilke frivillige foreninger er du medlem af?

Tabel 2: Sidder du i bestyrelsen for en frivillig forening?

	Antal	%	Valid %
Ja, jeg sidder i bestyrelsen	556	49 %	49,9 %
Nej, men jeg har tidligere siddet i bestyrelsen	507	44,7	45,5
Nej, jeg har aldrig siddet i bestyrelsen	52	4,6	4,7
Total	1115	98,3	100
Missing	19	1,7	
Total	1134	100	

Tabel 3: Hvilke typer af foreninger sidder du eller har du siddet i bestyrelsen for?

Tabel 4: Udfører du andre former for frivilligt arbejde, som ikke er bestyrelsesarbejde?

	Antal	%	Valid %
Ja, jeg udfører frivilligt arbejde	721	63,6	65,0
Nej, men jeg har tidligere udført frivilligt arbejde	340	30,0	30,7
Nej, jeg har aldrig udført frivilligt arbejde	48	4,2	4,3
Total	1109	97,8	100,0
Missing	25	2,2	
Total	1134	100,0	

Tabel 5: Hvor ofte modtager du som politiker direkte henvendelser fra kommunens foreninger?

	Antal	%	Valid %
Mindst en gang om ugen	243	21,4	21,8
Mindst en gang om måneden	529	46,6	47,5
Mindst en gang hvert halve år	234	20,6	21
Mindre end hvert halve år	73	6,4	6,61
Aldrig	12	1,1	1,1
Ved ikke	19	1,7	1,7
Ikke relevant	4	0,4	0,4
Total	1114	98,2	100
Missing	20	1,8	
Total	1134	100	

Tabel 6: Har antallet af henvendelser ændret sig efter reformen?

	Antal	%	Valid %
Ja, jeg får flere henvendelser	266	23,5	24,1
Ja, jeg får færre henvendelser	90	7,9	8,1
Nej, der er ikke nogen ændring i antallet af henvendelser	518	45,7	46,9
Ved ikke	188	16,6	17,0
Ikke relevant	43	3,8	3,9
Total	1105	97,4	100,0
Missing	29	2,6	
Total	1134	100,0	

Tabel 7: Har du personlige kontakter til repræsentanter fra foreningslivet i kommunen?

	Antal	%	Valid %
Ja, flere	817	72,0	73,5
Ja, enkelte	269	23,7	24,2
Nej, ingen	20	1,8	1,8
Ikke relevant	5	,4	,5
Total	1111	98,0	100,0
Missing	23	2,0	
Total	1134	100,0	

Tabel 8: Er foreningslivet relevant for nogle af de områder, du arbejder med som politiker?

	Antal	%	Valid %
I meget høj grad	525	46,3	47,2
I høj grad	295	26,0	26,5
I nogen grad	179	15,8	16,1
I mindre grad	77	6,8	6,9
Ikke relevant	36	3,2	3,2
Total	1112	98,1	100,0
Missing	22	1,9	
Total	1134	100,0	

De fire nedenstående tabeller præsenterer alle resultaterne for spørgsmålet om, hvilken betydning kommunalreformen har haft for samspejlet mellem kommunen og de frivillige foreninger på fire forskellige områder.

Tabel 9: Samarbejdet med foreninger er blevet mere formaliseret

	Antal	%	Valid %
Helt enig	146	12,9	13,8
Enig	395	34,8	37,3
Hverken enig eller uenig	258	22,8	24,3
Uenig	81	7,1	7,6
Helt uenig	22	1,9	2,1
Ved ikke	75	6,6	7,1
Ikke relevant	83	7,3	7,8
Total	1060	98,8	100
Missing	74	1,2	
Total	1134	100	

Tabel 10: Det er blevet lettere at tage hensyn til foreningernes forskellighed

	Antal	%	Valid %
Helt enig	21	1,9	2
Enig	84	7,4	8,1
Hverken enig eller uenig	357	31,5	34,6
Uenig	293	25,8	28,4
Helt uenig	105	9,3	10,2
Ved ikke	88	7,8	8,5
Ikke relevant	83	7,3	8,1
Total	1031	91	100
Missing	103	9	
Total	1134	100	

Tabel 11: Der er mindre personlig kontakt mellem kommunen og de frivillige foreninger

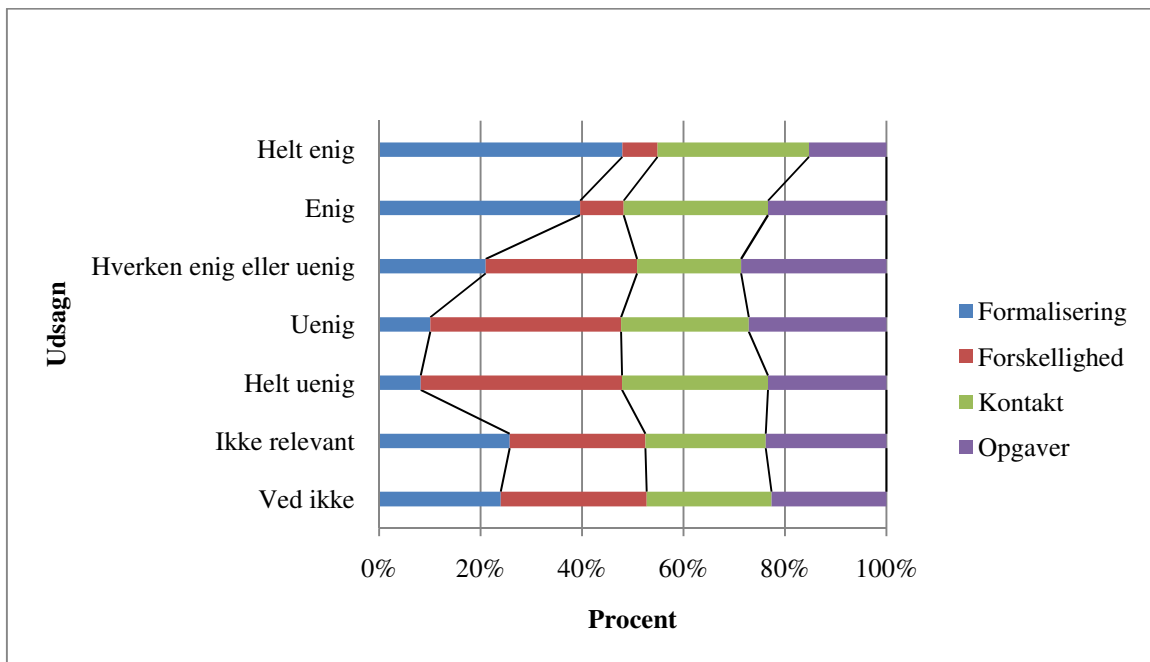
	Antal	%	Valid %
Helt enig	90	7,9	8,6
Enig	281	24,8	26,8
Hverken enig eller uenig	249	22	23,7
Uenig	199	17,5	19
Helt uenig	78	6,9	7,4
Ved ikke	77	6,8	7,3
Ikke relevant	76	6,7	7,2
Total	1050	92,6	100
Missing	84	7,4	
Total	1134	100	

Tabel 12: Foreningslivet inddrages i højere grad i løsningen af kommunale opgaver

	Antal	%	Valid %
Helt enig	46	4,1	4,4
Enig	233	20,5	22
Hverken enig eller uenig	351	31	33,2
Uenig	217	19,1	20,5
Helt uenig	63	5,6	6
Ved ikke	71	6,3	6,7
Ikke relevant	76	6,7	7,2
Total	1057	93,3	100
Missing	77	6,7	
Total	1134	100	

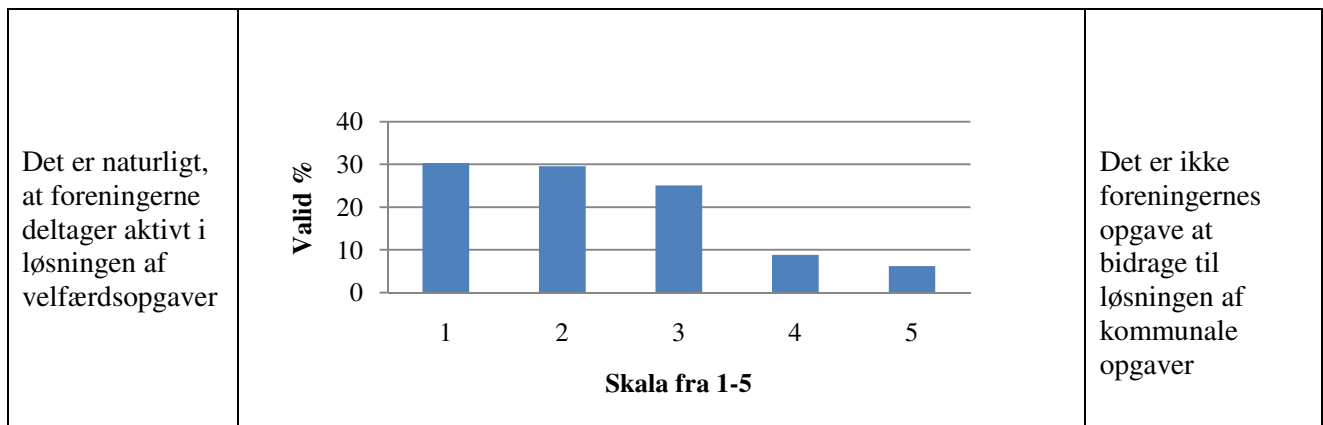

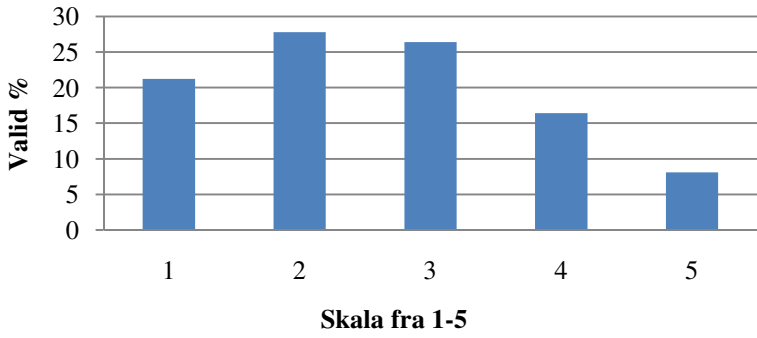
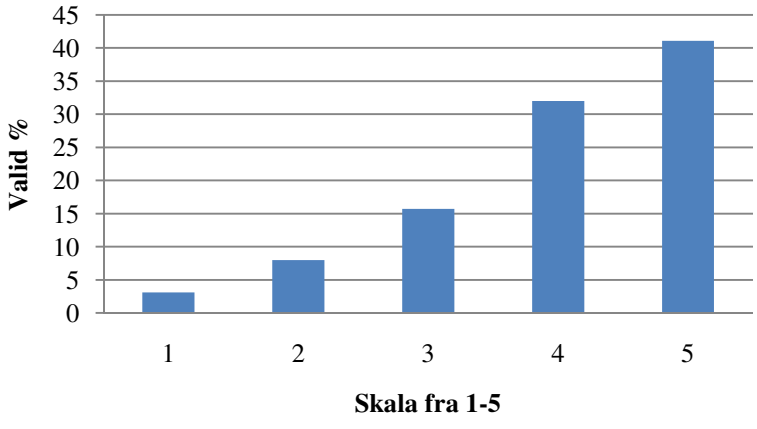
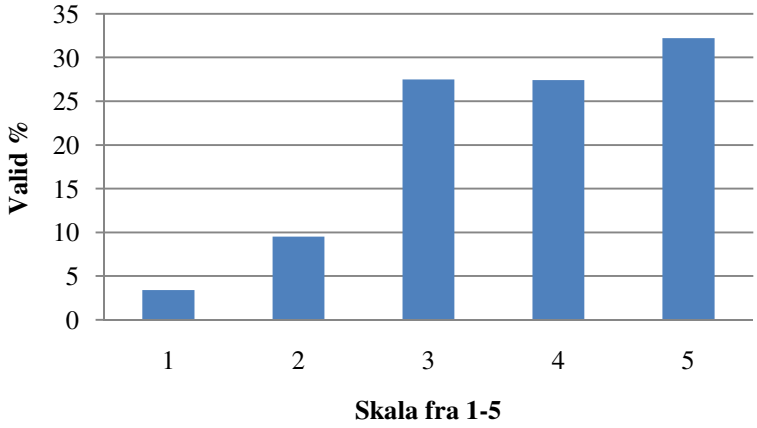
Figur 3: Samlet figur over de fire udsagn om kommunalreformen

Den nedenstående figur præsenterer alle resultaterne for det spørgsmål, hvor politikerne bliver bedt om at tage stilling til en række modstridende udsagn. De er blevet bedt om at sætte kryds ved 1, hvis de er helt enige i udsagnet til venstre og ved 2, hvis de er helt enige i udsagnet til højre. De kunne også vælge et tal mellem de to yderpunkter.

Figur 4: Stillingtagen til modstridende udsagn om relationen mellem kommuner og foreninger

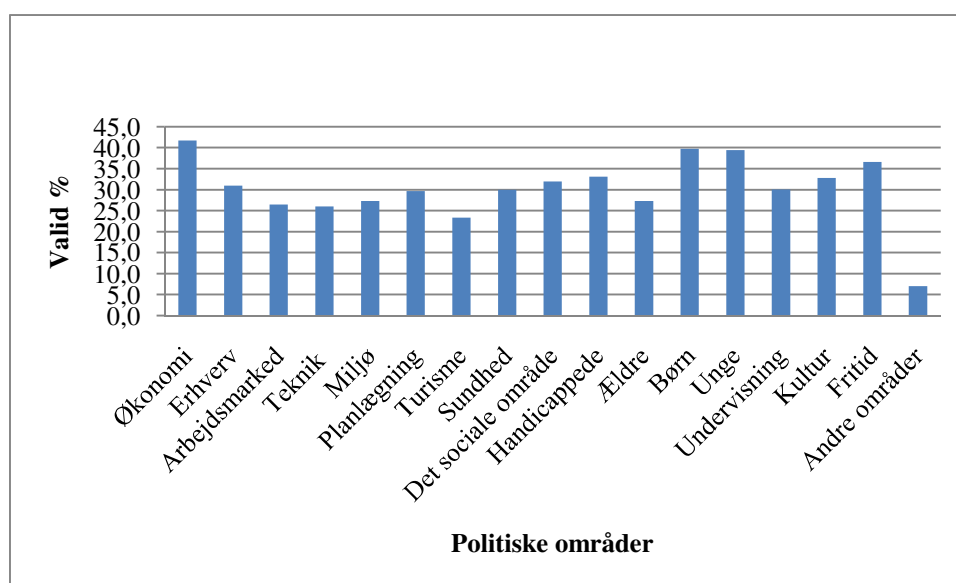

<p>Det er vigtigt, at kommunen kan kontrollere, hvordan foreningerne forvalter den offentlige støtte</p>	 <table border="1"> <caption>Valid % for 'Det er vigtigt, at kommunen kan kontrollere, hvordan foreningerne forvalter den offentlige støtte'</caption> <thead> <tr> <th>Skala</th> <th>Valid %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>28</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>9</td> </tr> </tbody> </table>	Skala	Valid %	1	21	2	28	3	27	4	17	5	9	<p>Når foreningerne har modtaget offentlig støtte, bør de kunne forvalte pengene, som de vil, uden kommunal kontrol</p>
Skala	Valid %													
1	21													
2	28													
3	27													
4	17													
5	9													
<p>Kommunen bør have indflydelse på de aktiviteter, der foregår i foreningerne</p>	 <table border="1"> <caption>Valid % for 'Kommunen bør have indflydelse på de aktiviteter, der foregår i foreningerne'</caption> <thead> <tr> <th>Skala</th> <th>Valid %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>16</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>32</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>41</td> </tr> </tbody> </table>	Skala	Valid %	1	3	2	8	3	16	4	32	5	41	<p>Det er vigtigt, at foreningerne har så høj grad af selvbestemmelse som muligt i forhold til deres aktiviteter</p>
Skala	Valid %													
1	3													
2	8													
3	16													
4	32													
5	41													
<p>Foreningerne bør tilpasse deres aktiviteter efter kommunens ønsker og behov for at få kommunale tilskud</p>	 <table border="1"> <caption>Valid % for 'Foreningerne bør tilpasse deres aktiviteter efter kommunens ønsker og behov for at få kommunale tilskud'</caption> <thead> <tr> <th>Skala</th> <th>Valid %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>28</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>28</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>33</td> </tr> </tbody> </table>	Skala	Valid %	1	3	2	10	3	28	4	28	5	33	<p>Foreningerne bør ikke indrette deres aktiviteter efter, hvad kommunen vil støtte økonomisk</p>
Skala	Valid %													
1	3													
2	10													
3	28													
4	28													
5	33													

Tabel 13: Var du medlem af kommunalbestyrelsen i din tidligere kommune?

	Antal	%	Valid %
Ja	833	73,5	77,2
Nej	246	21,7	22,8
Total	1079	95,1	100
Missing	55	4,9	
Total	1134	100	

Figur 5: Hvilke områder beskæftiger du dig med i den eller de politiske udvalg, du er medlem af?

Tabel 14: Hvor mange år har du i alt været medlem af kommunalbestyrelsen?

Antal år	Antal	%	Valid %
0-5	273	24,1	25,1
6-10	261	23,0	24,0
11-15	203	17,9	18,7
16-20	200	17,6	18,4
Over 20	150	13,2	13,8
Total	1087	95,9	100,0
Missing	47	4,1	
Total	1134	100,0	

Table 15: Hvad er den højeste uddannelse, du har gennemført?

	Antal	%	Valid %
Folkeskole, mellemskole, realeksamen	66	5,8	6,1
EFG, HG, Teknisk Skole	15	1,3	1,4
HH/Studentereksamen/HF	53	4,7	4,9
Erhvervsuddannelse (faglært, håndværker, HK m.m.)	193	17,0	17,8
Kort videregående uddannelse (1-2 år)	91	8,0	8,4
Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år)	433	38,2	39,9
Lang videregående uddannelse (5 år eller derover)	216	19,0	19,9
Ønsker ikke at oplyse	17	1,5	1,6
Total	1084	95,6	100,0
Missing	50		
Total	1134		

English project description

Voluntary associations are considered an important political and cultural link between citizens and municipalities. Participating in the activities of voluntary associations contributes to the creation of social networks and local democracy, and the associations carry out a wide range of societal functions. Voluntary associations also play an important role in the welfare society, as some of them increasingly take part in carrying out tasks in collaboration with the public sector. The aim of this project is to shed light on the impact of the municipal institutions on associational life, and the consequences of changing institutional structures.

Today, all municipalities in Denmark collaborate more or less formalised with voluntary associations. A number of legal provisions order or recommend collaboration between the two parties, and the municipalities provide a significant financial support for the associations. Moreover, associations are increasingly involved in carrying out welfare tasks, and there is a growing interdependence between the voluntary and the public sector at the local level (Anheier 2005: 130). Because of this mutual relationship, it is likely that institutional reforms will have an impact on voluntary associations and their interaction with the municipalities.

In Denmark, a local government reform was implemented January 1, 2007. Due to this reform, the number of municipalities was reduced from 271 to 98, and a range of new tasks was assigned to the municipalities. The reform resulted in many changes in the political and administrative system and provides a unique opportunity to examine how institutional change affects the relations between municipalities and voluntary associations. More specifically, the aim of this paper is to examine the consequences of the local government reform with respect to the following research questions:

How does the local government reform influence the interaction between local politicians and voluntary associations?

This very broad research question will be studied through various methods and data types and will result in a PhD dissertation in 2011. The survey which is reported here more specifically deals with the relationship between local politicians and voluntary associations. The local politicians play an important role in the interaction between municipalities and associations. As mentioned earlier, there are certain legal requirements that the politicians have to follow. However, these requirements are only very broad frames. Therefore, the local politicians can make decisions with serious consequences for the terms of the voluntary associations, and as a result hereof, the interaction between the two parties is very different in the various municipalities.

The theoretical basis for the study will be new institutionalism and theories of organizational adaptation (e.g. DiMaggio & Powell 1983; Scott 2001; Deephouse & Suchman 2008). The main focus will be on different theoretical aspects of the role of legitimacy. The assumption is that the local government reform will induce new standards for legitimacy in the relationship between municipalities and voluntary associations, and that this will be evident in the perceptions of the consequences of the reform.

More specifically, the survey will try to answer the following questions:

- What kind of affiliation exists between local politicians and voluntary associations?
- How widespread are personal networks between local politicians and voluntary associations?
- How do local politician perceive the role of voluntary associations in society?

- How do local politicians assess the consequences of the municipal reform for the interaction between the municipality and the voluntary associations?
- Do the questions above vary across different sizes of municipalities?
- Is there any connection between the politicians' affiliations with voluntary associations and their attitude towards the role of voluntary associations in society?

Referencer

- Anheier, Helmut K. (2005). *Nonprofit Organizations - Theory, management, policy*, Routledge.
- Boje T.P., T. Fridberg & B. Ibsen (red.) (2006). *Den frivillige sektor i Danmark - omfang og betydning*, København: Socialforskningsinstituttet.
- Danmarks Statistik (2009). *Statistisk Årbog 2009*, downloadet på www.dst.dk
- Deephouse, David L. & Mark Suchman (2008). "Legitimacy in Organizational Institutionalism", in Greenwood, Royston, Christine Oliver, Kerstin Sahlin & Roy Suddaby (eds), *The Sage Handbook of Organizational Institutionalism*, SAGE.
- DiMaggio Paul J. & Walter W. Powell (1983). "The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields", *American Sociological Review*, vol. 48, pp. 147-60.
- Ibsen, Bjarne (2008). "Den frivillige sektors velfærdspotentiale", pp.125-160, i Bjarne Ibsen, Thomas P. Boje & Torben Fridberg (red.), *Det frivillige Danmark*, Syddansk Universitetsforlag.
- Indenrigs- og Socialministeriet (2009). *Rapport fra Arbejdsgruppen om kommunalpolitikernes rolle og arbejdsvilkår*, maj 2009.
- Putnam, R. D. (1993). *Making Democracy Work*, Princeton University Press.
- Scott, W. Richard (2001). *Institutions and Organizations*, SAGE.
- Torpe, Lars (2000). "Foreninger og demokrati", pp. 79-122, i Jørgen Goul Andersen, Lars Torpe & Johannes Andersen, *Hvad folket magter. Demokrati, magt og afmagt*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Torpe, Lars & Torben K. Kjeldgaard (2003). *Foreningssamfundets sociale kapital. Danske foreninger i et europæisk perspektiv*, Magtudredningen.
- Wollebæk, D. & P. Selle (2002), *Det nye organisasjonssamfunnet: demokrati i omforming*, Bergen: Fagbokforlag.

Kommunalpolitiske Studier fra Institut for Statskundskab		Local Government Studies from Department of Political Science and Public Management
1/1993	Poul Erik Mouritzen	Forskningsprogrammet om Det Kommunale Lederskab
2/1993	Lars Thore Jensen	De danske amter og internationaliseringen
3/1994	Charlotte Hedegaard & Mads Rieper	Det kommunale Lederskab. Udvælgelse af stikprøver
4/1994	Ulrik Kjær	Vælgerundersøgelse i fem danske kommuner 1993
5/1995	Poul Erik Mouritzen	A Comparative Research Project of Chief Executives in Local Government
6/1995	Jørgen Elklit, Roger Buch Jensen & Ulrik Kjær	Svarfordelinger fra Undersøgelse af lokale valgkampe. (Partiforeningsenquete I)
7/1995	Morten Balle Hansen	Kommunaldirektørens roller i den kommunale organisation. En sammenlignende undersøgelse af 15 kommunaldirektørers arbejde
8/1996	Annie Gaardsted Frandsen, Ulrik Kjær & Mogens N. Pedersen	Svarfordelinger fra Undersøgelse af kommunalbestyrelsesmedlemmer der ikke genopstillede ved valget den 16. november 1993
9/1996	Ulrik Kjær & Mogens N. Pedersen	Svarfordelinger fra Undersøgelse af kandidater ved kommunevalget den 16. november 1993
10/1996	Ulrik Kjær & Mogens N. Pedersen	Svarfordelinger fra Undersøgelse af kandidater ved kommunevalget den 16. november 1993 i Blaaby, Farum, Odense, Randers og Vissenbjerg
11/1996	Andy Asquith & Eunan O'Halpin, Berveling & Ass., Katherine Burlen, Michael Goldsmith, Annick Agnier, Poul Erik Mouritzen, José Neves & Yves Paul Plees	The Associations of Local Government CEOs in Europe
12/1996	Lene Anderson, Rikke Berg,	Undersøgelse af

13/1996	Poul Erik Mouritzen Lene Anderson, Jørgen Elklit, Roger Buch Jensen, Mogens N. Pedersen	kommunalbestyrelsesmedlemmer Undersøgelse af lokale lister og partiorganisationer i den kommunale hverdag. (Partiforeningsenquete II)
14/1996	Mogens N. Pedersen	Den kommunale ledergruppes kollektive profil: Nybrud eller blot tilpasning til nye tider?
15/1997	Roger Buch Jensen & Niels Ejersbo	Demokrati, lederskab og politik i danske amter. Projektbeskrivelse
16/1997	Vibeke Normann Andersen, Rikke Berg og Roger Buch Jensen	Omstillingsbølger i det kommunale demokrati
17/1998	Roger Buch Jensen, Niels Ejersbo & Jan H. Hermansen	Svarfordelinger fra Undersøgelse af amtsrådsmedlemmer
18/1998	Niels Ejersbo, Roger Buch Jensen & Kasper Møller Hansen	Svarfordelinger fra Undersøgelse af amtslige embedsmænd
19/1998	Ulrik Kjær	Exit Polls
20/2000	Kasper Møller Hansen, Roger Buch Jensen & Niels Ejersbo	Svarfordelinger fra Undersøgelsen Amtspolitik i Skandinavien - den danske del
21/2005	Anders Brøndum	Faglig bæredygtighed i fokus
22/2006	Ulrik Kjær	Én eller fem kommuner? Dokumentation af en undersøgelse omhandlende bornholmernes syn på kommunesammenlægning
23/2006	Morten Balle Hansen og Jeppe Eriksen	Kommunernes administrative lederskab. På tærsklen til et nyt kommunalt Danmarkskort
24/2008	Rikke Berg og Ulrik Kjær	Borgmestre og kommunalpolitikere i Danmark. Dokumentation af en spørgeskemaundersøgelse
25/2009	Morten Balle Hansen, Christine Pihlkjær Jensen & Jens Tannert Pedersen	Kommunernes administrative lederskab efter kommunalreformen. Spørgeskemaundersøgelse til medlemmerne af de kommunale chefforeninger efteråret 2008

Malene Thøgersen er ph.d.-stipendiat på Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet. Hendes ph.d.-projekt er en del af 'Institutionelle reformer og social kapital' og omhandler mere specifikt kommunalreformens betydning for samspillet mellem kommuner og frivillige foreninger.

Yderligere information

Institut for Statskundskab
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Syddansk Universitet
Campusvej 55
DK-5230 Odense M

Tel. 6550 1000

Fax 6550 2280

E-mail: politics@sam.sdu.dk

ISSN 0908-6536